

Moleskine defterin yazmaya bir faydası olduğuna amatörler inanır. Güzel kalem alınca yazdığı yazının da güzelleşeceğine, üç sayfa yazıyı koşa koşa sevgilisine okumaya götürenler inanır. Ben bunlardan değilim. Yazılarımı bulduğum en ucuz tükenmez kalemle ve ön yüzlerinde makale çıktısı bulunan kağıtlara yazmaya çalışırım.

Oğluma uzun uzun mektuplar yazmak istiyorum. Ona insanlarla ilgili önyargılarımı ve hayatın nasıl bir yer olduğuna dair yarım yamalak bildiklerimi anlatmak istiyorum. Böyle hayata benim önyargılarımdan bakar ve bu onu pek çok *tehlikeden* korur.

Mu acaba? Onun üzerinde ne kadar tasarrufum olacağını bilmiyorum. Onun beni ne kadar anlayacağından, anlasa söylediklerimin ne kadar alakalı duracağından, fayda verip, vermeyeceğinden emin değilim.

Bir kişiyi gözünün önüne alıp, beş yaşında bir çocuğu, ona hayatla ilgili *akıllar* vermek, genel geçer laflar etmekten zor. Zor, çünkü, insanın önce bildiğini düşündüğü her ne varsa, hepsini elekten geçirmesi gerekiyor. Onun zihninde büyütmeye geçecek düşünceler mi bunlar? Ona faydası mı olur, zararı mı? Beni anlar mı? Yanlış anlama ihtimali nedir? Bunu nasıl daha basit şekilde anlatabilirim?

Doğduğunda *Affaniye* isimli, 30-40 mektuptan mürekkep bir şey yazmaya başladım. Kıszen bitti. Ancak zaman ilerleyip onunla daha muttali oldukça, onun için neyin önemli, neyin önemsiz olduğunu kavramadan, ezberden, «bunak doktor reçetesi» misüllü bir takım laflar etmenin faydasızlığına kanaat ettim.

Yine de yazmak lazım belki. Ona değilse, başkalarına faydası olur, en azından yazarken, ahlakın tek önemli meselesi, «kötü dünyada iyi kalmanın» nasıl mümkün olacağını düşünmeye vesile olur diyerek. Lakin, somut şeyler söylemenin, dünya hakkında hem doğru, hem faydalı konuşmanın ne kadar zor olduğunu da aklımdan çıkarmayarak.

Seyrettiğim bir TED konuşmasında <URL=http://www.ted.com/talks/mariano_sigman_you_372880>_ üçbin sene önce insanların ekseriyetle şizofren olduğunun iddia edildiğini öğrendim. Sesler duyup, halüsinasyonlar görüp, *İlyada*'yı yazmışlar mesela. Mitolojinin böyle ortaya çıktığını söylüyorlar.

Belki de gerçekten duyuyorlardı? diye aklıma geldi.

Zaman içinde insanların *kendi kendine konuşma* ve *şuur* gibi tarafları ortaya çıkmış. İçlerine bakmayı öğrenmişler ve bu seslerin kendilerinden kaynaklandığını, konuşanın bir manada kendileri olduğunu anlamışlar. Sanırım *edebiyat* dediğimiz de bundan sonra ortaya çıkmış oluyor.

Ben de bunu Spotify'da yağmur sesi <<https://open.spotify.com/user/spotify/playlist/3>> dinleyerek yazıyorum. Yağmur bana bir şeyler söylüyormuş gibi geliyor.

Yağmur konuşuyor ben yazıyorum.

Eski insanların şimdikinden daha şizofren *olmadığını* nasıl isbat edebilirsin? Ancak üçbin sene kadar (kısa) zamanda, bu hastalığın önemli ölçüde iyileşmesini nasıl açıklamak lazım? Tamam, eskiler şizofrendi, ne oldu da ortadan kayboldu bu?

İnsanın tercihi hiçbir şey yapmamakla, yanlış yapmak arasında. Doğru yapman, her daim, herkes için, zamanın sonuna kadar doğru kalacak bir iş yapman mümkün değil. Yanlış yapmak mukadderat. Ancak bu yanlış, hiçbir şey yapmamaktan «daha az yanlış» ise, o zaman savunulabilir oluyor.

Biri bana «Mantık Hukuk'un yarısıdır» demişti. Ben de başka birine «Mantık bilgisayar biliminin yarısıdır» dedim. O halde Hukuk ve Bilgisayar Bilimi yarı yarıya benziyorlar?

Hayır, Hukuk'un mantıkla kasdettiğiyle, Bilgisayar Bilimi'nin mantıktan anladığı farklı. Biri günlük hayata ve insanlara dair önemli derecede kabul içeriyor, ikincisi ise neredeyse saf matematik. Eğer bu ikisi birbirinin yarısı olsaydı, şimdiye kadar yapay zekalı yargıçlarımız olurdu.